

درآمدی بر واژه‌شناسی قرآن کریم در کتاب «مفردات»

کتاب مفردات، اثری جامع در حوزه زبان‌شناسی مدرن عربی است و بر بازاندیشی در شیوه آموزش، درک درست دانش صرف، نظام‌های اشتقاقی و قواعد آوایی در زبان عربی متمرکز است.

کتاب مفردات، اثری جامع در حوزه زبان‌شناسی مدرن عربی است و بر بازاندیشی در شیوه آموزش، درک درست دانش صرف، نظام‌های اشتقاقی و قواعد آوایی در زبان عربی متمرکز است.

به گزارش خبرنگار مهر، کتاب مفردات، اثری جامع در حوزه زبان‌شناسی مدرن عربی به قلم دکتر سید بابک فرزانه است که بر بازاندیشی در شیوه آموزش، درک درست دانش صرف، نظام‌های اشتقاقی و قواعد آوایی در زبان عربی متمرکز است، به ویژه برای دانشجویان و مدرسانی که می‌خواهند از روش‌های نو در آموزش‌های خود استفاده کنند.

این اثر با بهره‌گیری هم‌زمان از منابع کلاسیک عربی و نظریه‌های نوین زبان‌شناسی، سازوکار درونی ساخت واژه و الگوهای صرفی افعال را برای خواننده آشکار می‌سازد؛ با مثال‌هایی عملی از واژگان قرآنی و غیر قرآنی. رویکرد علمی اما قابل فهم آن، این کتاب را به یکی از معدود منابع فارسی زبان تبدیل کرده که زبان عربی را به عنوان یک نظام زنده زبانی، مبتنی بر ساختار، کارکرد و معنا معرفی می‌کند.

پاسخی علمی به ناکارآمدی آموزش سنتی

از جمله ویژگی‌های این کتاب می‌توان به موارد گوناگونی اشاره کرد. این کتاب به جای بازتولید دستور زبان نسخه‌ای و تجویزی، منطق صرف زبان عربی را با ابزارهای زبان‌شناسی ساخت‌گرا، آواشناسی و نظریه صرف بازسازی می‌کند. اثری مناسب برای فارسی‌زبانان و عرب‌زبانانی که به دنبال درکی کارکردی (نه صرفاً شکلی) از زبان عربی هستند.

تحلیل نظام مند اوزان افعال (أبنیه)

با ارائه توضیحاتی روشن و مبتنی بر کارکرد، کتاب به بررسی الگوهای افعال سه حرفی و بیش از سه حرفی که بسیار پراهمیت هستند می‌پردازد و نشان می‌دهد چگونه هر وزن به صورت معنادار و قابل پیش‌بینی، دلالت جمله را تغییر می‌دهد. موارد به ظاهر بی‌قاعده یا استثنایی نیز با تکیه بر شواهد زبان‌شناختی تبیین شده‌اند.

تحلیل فرآیندهای صرف-آوایی

فرآیندهایی همچون إعلال (دگرگونی مصوت‌ها)؛ (إبدال) (جانشینی همخوان؛ ادغام و تعریب (عربی‌سازی واژه‌ها) به عنوان پدیده‌هایی طبیعی در آواشناسی مدرن تحلیل شده‌اند، نه به عنوان استثنائات صرفی؛ و از این طریق شکاف میان نحو سنتی و آواشناسی مدرن پر شده است.

معناشناسی، اشتقاق و گسترش واژگان

مباحثی چون ترادف، تضاد، چندمعنایی، گسترش مجازی، ارتقای معنایی (= تصعید) و واژه‌سازی (= تولید) به تفصیل بررسی شده‌اند، همراه با نمونه‌های واقعی که نشان می‌دهند چگونه معنا در بافت‌های گوناگون تحول می‌یابد.

راهنمای عملی تحلیل ساختاری

دانشجو می‌آموزد چگونه واژگان پیچیده را به اجزای سازنده آن‌ها: ریشه، وزن، پیشوند و پسوند، تجزیه و معنای آن‌ها را به شکل تحلیلی بازسازی کند. این توانایی، او را قادر می‌سازد تا فرهنگ لغات و متون عربی را به صورت نقادانه بخواند، نه اینکه صرفاً آن‌ها را حفظ کند.

مخاطبین این کتاب تمامی دانشجویان و مدرسان زبان و دستور عربی، اعم از عرب‌زبان یا غیرعرب، زبان‌شناسان متخصص در صرف و آواشناسی زبان‌های سامی، پژوهشگران حوزه واژه‌شناسی عربی، ساخت واژه و زبان‌شناسی تاریخی، طراحان برنامه

درسی که به دنبال به روزرسانی آموزش زبان عربی اند و زبان آموزان پیشرفته ای که خواهان درک عمیق تری از ساخت واژه در زبان عربی هستند.

این کتاب توسط انتشارات دانشگاهی سمت (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها) در سال ۱۳۹۹ منتشر شده است.